

Bersiap-acties was uitgewoed, even moeilijk gehad – sommigen waren in hun afgeslotenheid tenslotte min of meer met rust gelaten (en dat had bevorderd dat ca. tweeduizend Indische Nederlanders besloten hadden, het gebied van de Republiek niet te verlaten), de meesten evenwel waren onderworpen geweest aan diverse vormen van druk. Maar hoe verschillend de lotgevallen ook waren, er kwam geen geëvacueerde in de Nederlandse enclaves aan die niet te berichten had van diep-schokkende ervaringen van hem of haar zelf of van bekenden en zo leidde de komst der geëvacueerden er over het algemeen toe dat de meeste in Indië aanwezige Nederlanders en Indische Nederlanders er nog sterker dan tevoren van overtuigd raakten dat het koninkrijk zich in Indië maar één doel mocht stellen: korte metten maken met de Republiek.

Spreken met Soekarno ?

'Onze Engelse bondgenoten hebben ons in de steek gelaten' – dat was in de laatste maanden van '45 de overheersende indruk bij veruit de meeste Nederlanders en Indische Nederlanders in Indië, bij de bevrijde krijgsgevangenen in Singapore, Thailand, Frans-Indo-China en op Luzon (de groep die daarheen uit Japan en Mandsjoerije was overgebracht), en in het moederland bij de regering en bij een flink deel van de Kamerleden en van de publieke opinie. Inderdaad, terwijl het Nederlandse beleid gericht was op uitschakeling van de Republiek, wensten de *Labour*-regering en de Britse opperbevelhebber in Zuidoost-Azië, Mountbatten, dat zij juist ingeschakeld zou worden. Overigens moet onderstreept worden dat de Britten zich niet alleen veel moeite gegeven hebben om de op Java bedreigde minderheden zo goed mogelijk te beschermen maar ook dat zij de daaruit voortvloeiende offers hebben aanvaard. In eerste instantie zetten zij twee divisies in (op Sumatra de *26th Indian Division*, op Java de *23rd* met twee *squadrons* bommenwerpers) – zij voegden er, zodra dat voor de bescherming der minderheden noodzakelijk bleek, een derde divisie aan toe: de uit Singapore afkomstige *5th Indian Division*, die aanvankelijk bij Batavia zou worden geland maar, met wijziging van die opzet, naar Soerabaja werd gezonden om er de tot de *23rd Division* behorende brigade bij te staan. Er zijn op Sumatra, nl. in Medan, Palembang, Padang en Boekittinggi, in totaal ca. achttienduizend direct onder Mountbatten ressorterende militairen geweest (ca. drieduizend Britten en ca. vijftienduizend Brits-Indiërs) en op Java ca. een-en-dertigduizend